

FEGYELMI FENYÍTÉSEK ÉS JUTALMAZÁSOK A SZOVJETUNIO HADERŐINÉL

EZERKILENC SZÁZNEGYVENHAT június 1-én a Szovjetunio fegyveres erőinek minisztere: Sztálin generalísimus 17-es számú parancsával a fegyveres erők részére új fegyelmi utasítást léptetett életbe. Egyben az 1940. évben a Vörös Hadsereg és Haditengerészeti Flotta részére kiadott fegyelmi utasítást hatályon kívül helyezte.

Az új szabályzat az utóbbi évek sokoldalú tapasztalatainak felhasználásával készült. Nem kétséges, hogy a szovjet hadsereg új fegyelmi utasításának ismerete nagyfontosságú a demokratikus honvédségünk új szolgálati szabályzatának megalkotásánál.

Tanulmányunk célja, tömören ismertetni a Fegyelmi Szabályzat (következőkben: F. Sz.) alapelveit, rámutatni a különbségekre és a lényeges eltérésekre a F. Sz. és a mi Szolgálati Szabályzatunk (továbbiakban: Sz. Sz.) fegyelmi fenyítésre vonatkozó határozványai között.

A fegyelem.

A F. Sz. a katonai fegyelem lényegének kimerítő meghatározásával kezdődik. A fegyelem alapja: a „katonának a haza, a Szövetséges Szovjet Szocialista Köztársaság védelmére irányuló kötelességei és a személyes felelősségén nyugvó öntudata“.

A 3. bekezdés előírja, hogy a katonai egyénektől mit követel meg a katonai fegyelem. E kötelességek:

— a katonai szabályzatokban előírtaknak és az előjárók parancsainak pontos végrehajtása,

— a katonai kötelességek ellátása, a katonai szolgálat terheinek kitartással történő elviselése, életének-vérének kímélése nélkül,

— a katona legyen becsületos, igazságos, szívesen tanulja meg a katonai ügyeket és a katonai és népi vagyont óvja minden erejével,

— legyen tiszteletudó előjáróival és feljebbvalóival szemben, szigoruan ügyeljen a katonai udvariassági szabályok megtartására és a tiszteletadásra.

Az új F. Sz. kiemeli, milyen rendkívül fontos, hogy az előjárók az erős fegyelem és a szigorú katonai rend szabályait megtartassák és még kis hanyagsággal szemben se legyenek elnézők. Erre vonatkozólag írja: „A Haza védelmének érdeke megköveteli az előjárók-

lól, hogy az alárendelték egyetlen büntettét se hagyják megtorlás nélkül, szigorúan fenyítsék meg a hanyagságot, míg a kiváló és arra érdemest jutalmazzzák szolgálati előmenetellel.“

Minden előjárónak kötelessége, hogy a katonai fegyelem megtartását határozottan megkövetelje, alárendeltjeit a F. Sz. parancsainak állhatatos teljesítése szellemében nevelje, öntudatukat a katonai becsület és kötelességteljesítésre kifejlessze és fenntartsa. „Az előjáró parancsa legyen törvény az alárendelt számára. A parancs pontosan, idejében és ellentmondás nélkül hajtassék végre.“

Fegyelmi hatáskörök.

A parancsnokok részére a F. Sz. messzemenő fegyelmi jogot és hatáskört biztosít. Ennek a hatáskörnek helyes alkalmazásától függ nagymértékben az igazi katonai fegyelem. A parancsnoktól elvárja a szabályzat, hogy a fegyelemnek és rendnek megbontói büntetlenül ne maradjanak. Az engedelmség kikényszerítésére végső, halasztást nem tűrő esetben az előjáró jogosult fegyverét használni. (Erről a rendkívüli esetről azonban köteles jelentést tenni.) „Az az előjáró, aki nem lép fel a rend és fegyelem megbontóival szemben, ezért viseli a felelősséget.“

A fegyelmi jogok a parancsnokok szolgálati beosztásához igazodnak. Eszerint megkülönböztetünk rajparancsnoki, szakaszparancsnoki, század szolgálatvezetői fenyítő joggal, szakaszparancsnoki, századparancsnoki, zászlóaljparancsnoki, ezredparancsnoki, hadosztályparancsnoki, hadtestparancsnoki, hadseregparancsnoki, a kerületi parancsnok fegyelmi jogkörével felruházott előjárókat.

A felsorolt beosztásban nem lévő előjárók a katonai rendfokozatuknak és beosztásuknak megfelelő alábbi fegyelmi joggal rendelkeznek: altiszt (tizedes) — rajparancsnoki joggal, főtiszt (szakaszvezető) — szakaszparancsnokhelyettesi joggal, tiszthelyettes — a szd. szolg. vezető fenyítő jogával bir, alhadnagy, hadnagy és főhadnagy a szakaszparancsnok jogkörével, őrnagy, alezredes a zlj. parancsnoki, ezredes az ezredparancsnoki, vezérőrnagy a hadosztályparancsnok, altábornagy a hadtestparancsnok, vezérezredes a hadseregparancsnok, a hadseregtábornok a kerületi parancsnok fenyítő jogkörével rendelkezik.

A csapat és alosztályparancsnokok helyettesei és a törzsek vezetői egy fokkal alacsonyabb fenyítő hatalommal birnak, mint közvetlen előjáróik. Valamely szolgálati állás ideiglenes betöltése esetén az előjáróknak az ideiglenesen betöltött szolgálati állásnak megfelelő fenyítő hatalma van. Szakasz-, század- és zászlóaljparancsnokok kiküldetve beosztásuknál egy fokkal magasabb fegyelmi hatalommal rendelkeznek. Legénységi egyének, tisztessék és thts-ek, mint parancsnokok kiküldetésén a század szolgálatvezető fegyelmi jogával birnak. Tanfolyamokat, katonai iskolákat vezető tiszteknek egy fokkal magasabb fegyelmi hatalmuk van, mint amilyen beosztásuknak megfelel.

A fenyítések nemei.

„A katonai fegyelem ellen vagy a nyilvános rend ellen vétkező katonát fegyelmi fenyítéssel kell sújtani, ha vétsége bírósági eljárást nem von maga után“ — írja a szabályzat. Kétes esetben, amidőn nem állapítható meg, hogy bűncselekményről, vagy fegyelmi vétségéről van szó, az a parancsnok dönt, aki illetékes lenne átadni az ügyet a katonai vizsgáló szervnek (hadbíróóság).

A F. Sz. megadja a jogot az ezredparancsnoknál magasabb előjárók részére, hogy végső, halasztást nem tűrő esetekben, tisztjeiket beosztásukból elmozdítsák. Annak a parancsnoknak, aki beosztottját elmozdította, kötelessége előljáró parancsnokának részletes jelentést tenni az elmozdítás okáról és körülményeiről.

Hadtestparancsnoknál magasabb beosztásúak elmozdításáról a hadügyminiszter intézkedik.

A legénység, tiszt és tiszthelyettesekre, valamint a tisztekre kiszabható fegyelmi fenyítések fajait könnyebb áttekintés és szemléltetés céljából az alábbi táblázatban foglaltuk össze:

Fenyítések neme	Legénységi állományúak részére	Tényleges ts. és thts-ek részére	Tisztekre	Tábornokok részére
a) Megfeddés	Megfeddés		Szóban, ti. gyűlés előtt v. napi parancsban	Kifogásolás, -dorgálás szóban v. írásban
b) Laktanya-, körlet-, hajó-fogság	Egy hónapig		Szobafogság szolg. kötelemk ellátása mellett 20 napig	
c) Soronkívüli munkára v. szolgálatba vezénylés (ör-szolgálat kivételével)	5 alkalommal	3 alkalommal (tényleges thts. kivételével)		
d) Egyszerű fogda	20 napig	20 napig	Főörségen való fogda 20 napig	
e) Szigorított fogda	15 napig	10 napig (ténylg. thts. kivételével)		
f) Alacsonyabb beoszt. való helyezés	—	Alacsonyabb beoszt. való helyezés	Teljes szolg. felelősség meggátlása	Teljes szolg. felelősség meggátlása
g) Alacsonyabb rendfokozatba való visszahelyezés	Örvezető rendfokozattól való megfosztás	Legénységi állományba való visszahelyezés	Alacsonyabb rendfokozatba való visszahelyezés	Alacsonyabb beosztásba való helyezés

A parancsnokok fenyítő joga a szolg. állás szerint változik. Külön fejezetben tárgyalja a F. Sz. a különleges esetekben érvényes fenyítési szabályokat. Így pl. a társadalmi rend, biztonság ellen elkövetett vétségnél, vagy helyőrségi szolgálatban, szabadságon, vezénylésen, kórházban, vízi vagy vasúti közlekedési eszközön történő utazás közben elkövetett vétségeknél a parancsnokok a közvetlenül alá nem rendelteteket is fenyíthetik elzárással. Tartalékos és nyugállományban lévő tiszt, aki egyenruha viselésekor vétséget követ el, fegyelmi fenyítéssel sújtható.

Elvek a fegyelmi fenyítés kiszabásánál.

A F. Sz. 60. pontja a következőket írja elő:

„Minden fegyelmi fenyítés feleljen meg a vétség és az elkövetett kihágás fokának. A fenyítés kiszabásánál pedig vegyük figyelembe a vétség jellegét, a körülményeket, melyek között ez történt, a vétkező előzetes magaviseletét és azt, hogy az illető mennyi időt töltött a katonai szolgálatban, vagyis mennyire ismeri a szolgálati rendet.“

A szabályzat megtiltja, hogy a parancsnok gorombán viselkedjék alárendeltjeivel szemben, amidőn a fenyítést kiszabja. A 61. pont így hangzik: „A fegyelmi fenyítés kiszabásánál az előjáró ne sértse meg az alárendelt személyét és semmiesetre sem engedhető meg a durvaság.“

Ugyanazon vétségért csak egy fenyítést lehet kiszabni, több vétségért együttesen nem szabható ki fenyítés. Idősebb előjáró emelheti a fiatalabb előjáró által kiszabott fenyítést.

A fenyítés nevelő hatása értéktelenné válik, ha azt megkésve szabják ki. Ezért mondja a F. Sz., hogy minden fegyelmi fenyítést 5 nap alatt ki kell róni, attól a naptól számítva, midőn az előjáró tudomást szerez a vétségről. Kivétel az az eset, ha nyomozás vagy kivizsgálás alatt áll az ügy: ekkor a határidő a vizsgálat befejezésétől számítandó.

Panasz.

Minden katonának jogában áll az előjárók törvényellenes intézkedései, a szolgálati jog megsértése, a jogos ellátásban történt megrovídtetés miatt, vagy a hatásköri túllépéssel szemben panaszt tenni. A panaszt annak az előjárónak kell benyújtani, aki ellen irányul, ez az előjáró köteles továbbítani a panaszt a szükséges intézkedésre jogosult parancsnoksághoz. A szabályzat panaszra vonatkozó eltérő részeire a tanulmányunk következő részében még kitérünk.

A F. Sz. négy mellékletet tartalmaz, az első melléklet feltünteteti összehasonlító táblázat formájában, hogy a szárazföldi csapatnál, légi-erőknél és haditengerészetnél az egyes szolgálati beosztásoknak milyen azonos fokú fegyelmi jogkör felel meg. A második melléklet minden

katonai egyénről vezetendő fenyítési és jutalmazási táblázat rovatait tünteti fel. (A lap első oldalára a fenyítés, a hátsó oldalra a jutalmazás kerül.) Harmadik melléklet a századnál magasabb egységeknél vezetendő „Panasz és jelentéskönyv” adatait mutatja be. Negyedik melléklet a fenyítések végrehajtására vonatkozó általános rendelkezéseket tárgyalja.

Eltérések a szovjetorosz Fegyelmi Szabályzat és a Honvédség Szolgálati Szabályzatának fenyítésre vonatkozó határozványai között.

A F. Sz. állandó és önálló fenyítő jogot ad légénységi állományú egyéneknek, tiszteseknek, thtts-eknek a szolgálati beosztásuknak megfelelő hatáskörben. Kimondja, hogy az altisztes — rajparancsnoki joggal, főtisztos — szakaszparancsnokhelyettesi joggal, thtts. — a szd. szolgálatvezető részére meghatározott fenyítő-joggal bir. A mi Sz. Sz. 654. pontja elismeri ugyan az altiszt és tisztos jogát a fenyítéshez, de csak mint szállítmányparancsnok és mint kikülönített osztag parancsnoka fenyítheti az alárendelt légénységet és a kiszabott fenyítést köteles azonnal az alosztály parancsnokának bejelenteni.

Tisztek, kik tanfolyamokat, katonai iskolákat vezetnek — a F. Sz. 16. pontja szerint egy fokkal magasabb fegyelmi hatalommal rendelkeznek alárendelteikkel szemben, mint amilyen beosztásuknak megfelel.

A légénységi állományúakra kiszabható fenyítések között az alábbi különbségek állnak fenn: A F. Sz.-ból hiányzik a mi rendi fenyítéseink közül az illetményekkel való korlátozás, a kihallgatáson büntetésből való megjelenés, a laktanyában meghatározott időre történő visszatérés. Kétféle fogdafenyítést ismer a F. Sz.: a) *egyszerű fogdát* — (20 napig, közös zárka, naponta 10 órán át kötelező munka, kemény fekvőhely, rendes étkezés; megfelel nagyjából a Sz. Sz. szigorított fogság fenyítésének) és a b) *szigorított fogda* — (15 napig, külön zárka, a fenyített részére naponta csak kenyér, só, víz, vagy tea, meleg étel csak másodnaponként; a mi Szabályzatunk magánfogság fenyítésével azonos.) Különbség a fogdafenyítéseknél, hogy a dohányzás tilalma a F. Sz.-ban nem szerepel. A nálunk érvényben lévő harmadik fogdafenyítési mód: a szigorú fogság — mely a fogdahelyiség elsötétítésével jár — ismeretlen a F. Sz.-ban.

A légénység, tényleges tisztési és tiszthelyettesi kar részére kiszabható — a F. Sz. szerint a következő fegyelmi fenyítés:

1. Örvezetői rendfokozattól való megfosztás,
2. alacsonyabb beosztásba való helyezés,
3. alacsonyabb rendfokozatba való visszahelyezés.

A Sz. Sz. ismer ugyan fenyítésből lefokozást, de ez légénységi állományúak részére mindig rendfokozat nélküli egyénné történik. (Sz. Sz. 646. pont szerinti eljárás: megintési jegyzőkönyv felvétele, végleg felvett thtts-eknél fegyelmi bizottság működése.)

A tisztekre kiszabható (nálunk ismeretlen) fenyítések: a) a teljes

szolgálati felelősség meggátlása, b) szolgálati beosztásból való felmentés, c) alacsonyabb rendfokozatba való visszahelyezés.

A F. Sz. 62. pontja kimondja, hogy két vétségért együttes fenytést nem szabad kiszabni. Az is tilos, hogy fegyelmi vizsgálat címén valakit bizonytalan időre fogdában tartsanak. (V. ö. előzetes letartóztatás a pk. kénye-kedve szerinti időtartammal a volt m. kir. honvédség gyakorlatában.)

A F. Sz. szerint minden fegyelmi fenytést *5 nap alatt ki kell róni*, attól a naptól számítva, hogy a vétség az előjáró tudomására jut. Kivétel, ha nyomozás vagy vizsgálat indult meg, akkor a határidő ennek befejezésével számítandó. Ezzel szemben a mi Sz. Sz.-unk nem tartalmaz megszabott határidőt a fenytés kiszabására. Sőt a Sz. Sz. 643. pontja előírja, hogyha az előjáró a kihágás tudomásulvétele után 3 hónapig nem intézkedik a megtorlásra — az többé nem fenytethető. A kiszabott fegyelmi fenytést ugyanez a pont szerint legkésőbb egy év alatt kell végrehajtani.

Leglényegesebb különbségek egyike a F. Sz. 70. pontja, mely szerint a kirótt fenytés ellen emelt panasz esetén a fenytés csak az idősebb előjáró rendelkezése után töltendő le. Ezzel szemben a mi Sz. Sz.-unk 96. pontja előírja, hogy kiszabott fenytések miatt csak végrehajtásuk után szabad panaszt tenni.

A F. Sz. lehetővé teszi, hogy a panaszttevő katonai egyén szóbelileg adja elő panaszát szemlére érkező magasrangú előjárónak.

A panaszok nyilvántartására szolgál a „Panaszjegyzőkönyv“, melyet a F. Sz. szerint minden szd. köteles vezetni és havonta felettes csapatparancsnokságnak bemutatni. A panaszjegyzőkönyv rovatai: 1. név, rendfokozat, beosztás, 2. a panasz lényege, 3. mikor és kinek adatott elő, 4. a panaszra hozott döntés.

Jutalmazások.

A F. Sz. 4. fejezete a jutalmazásokkal foglalkozik. A legénységi állományú katonai egyén részére a következő buzdító „serkentő“ jutalmazást ismer: a) köszönet kifejezése a zárt rendű csapat előtt szóbelileg, vagy írásban, b) előzőleg kirótt fegyelmi fenytés elengedése, c) 10 napi szabadság engedélyezése (utazási napokat nem számítva a szabadságba), d) sürgős szabadság két napra, e) írásbeli dícsérő elismerés, okirat, különböző tanfolyamok befejezésével és a tartalékállományba való helyezéskor, f) értékes ajándéktárgy, vagy pénzjutalom, g) a katonai egyén lefényképezése a csapat kibontott zászlajával, h) a szülőhely vagy a munkahely értesítése a katonának a szolgálat érdekében végzett teljesítményéről, amelyért megjutalmazták, i) látható jelvényvel, éremmel való kitüntetés. Ezenkívül a katonaiskolában szokásos jutalmazás a tanfolyamok kiváló elvégzése után a jutalmazandó nevének feljegyzése a „kitüntetettek táblájá“-ra.

Minden előjáró részére szolgálati beosztásának megfelelően meg van határozva, hogy a felsorolt a)—h) jutalmazási módok közül melyiket alkalmazhatja alárendeltjeivel szemben. Így a rajparancsnok,

szakaszparancsnokhelyettes és szd. szolg. vezetőnek joga van a köszönetnyilvánításra és fenyítés elengedésére, a szd. és zlj. parancsnoknak ezenfelül jogában áll szabadság engedélyezése, az ezredparancsnok jutalmazhatja alárendeltjét az a)–h)-ig felsorolt valamennyi jutalmazási móddal stb.

A tisztek a következő jutalmazásban részesíthetők: a) szóbeli köszönet a tisztgyűlésen, vagy parancsban, b) előzőleg kirótt fegyelmi fenyítés elengedése, c) komoly értékű ajándéktárgy, vagy pénzjutalom, d) soronkívüli előléptetésre való előterjesztés, e) értékes oldal-, vagy löfegyverrel való jutalmazás, f) tanfolyamokon a „kiváló“ eredményt elért tisztek nevének feljegyzése a „dísz táblára“. A felsorolt jutalmazások közül a szd. és zlj. pk-nak az a) és b), az ezredparancsnoknak a)–d)-ig jutalmazásokban részesítheti alárendelt tisztjeit. A katonai kerület pk. ezenfelül az alantos tiszteket áthelyezheti jutalmazásból a gárdacsapatba.

A fenyítések és jutalmazások nyilvántartására szolgál a „Fenyítési és jutalmazási táblázat“. E táblázatot vezeti a szd. a legénységi állományúakra, és a csapattest törzs a tisztekre vonatkozólag. A táblázatot egyénekenként tartalmazza első lapoldalán a fenyítést, hátulsó oldalán a jutalmazást.

A Sz. Sz.-unk 71. §-a foglalkozik egy-két oldalon a kitüntetésekkel. Általában előírja, hogy kiváló szolgálatot és tettet előléptetéssel, dícséréttel, továbbá rendjel és kitüntetés adományozással lehet jutalmazni. Gyakorlatban ez azt jelentette, hogy békeszolgálatban fiatal tiszt alig, (legénység szinte sohasem) kapott kitüntetést. A szokás az volt, hogy kitüntetést a volt m. kir. honvédségnél a „saját kérelmére“ felmentett magasrangú tábornokok kaptak. Nem szorul magyarázatra, hogy az ilyen kitüntetés nevelő, serkentő hatású nem volt, sőt károsan befolyásolta a fegyelmet. Ezzel szemben a Vörös Hadseregnek a gyakorlati élettel szorosan összefüggő sokoldalú jutalmazási rendszere valóban a katonai nevelés és a fegyelem fenntartásának leghatásosabb eszköze.

Mit vegyünk át a Fegyelmi Szabályzatból az új Szolgálati Szabályzatba. Fenyítésekről.

Összehasonlítva a Vörös Hadsereg és a honvédségünk fegyelmi fenyítés nemeit, javasoljuk: a) a rendi fenyítéseink közül törleendő volna az illetményekkel való korlátozás és a kihallgatáson meghatározott öltözetben büntetésből való megjelenés, b) a fogságfenyítéseknél megtartandónak tartjuk a szigorított és magánfogság fenyítést. Az egyszerű fogságot — mely nem más mint az elsötétített magánfogság — feleslegesnek tartjuk. A fogságfenyítéseknél szabályzatunkban kimondott dohányzási tilalmat is elhagyandónak véljük. A gyakorlat szerint a dohányzási tilalmat úgy sem tartják meg és csak további fegyelmetlenséget szül a meg nem tartható rendszabály előírása.

Súlyos esetben indokoltnak tartjuk a csapatparancsnoki fenyítő

Hatalommal felruházott előljáró részére a tisztési rendfokozatú legénységi állományú egyéneknek egy fokkal alacsonyabb rendfokozatba való visszahelyezésének fegyelmi fenyítő jogát. Tiszthelyettesekre vonatkozólag ugyanezt a fenyítésnemet a csapatparancsnok javaslata és kivizsgálás után magasabb parancsnokság (hadosztály, ker. pság.) hatáskörébe utalnánk.

Követendőnek tartjuk a F. Sz. 62. pontjában lefektetett elvet, mely szerint tilos fegyelmi vizsgálat címén valakit bizonytalan időre fogdában tartani. Mondja ki a Sz. Sz. pontosan, hogy előzetes letartóztatásba mikor és mennyi ideig helyezhető bárki. A fenyítés nevelő hatása értéktelenné válik, ha azt megkésve szabjuk ki. Ha pl. a vétkes már csaknem megfelelkezik a kihágásról és már példásan viselkedik. Ezért szükséges, hogy a szabályzat szabja meg azt a határidőt, amely idő alatt a fenyítést ki kell szabni. Véleményünk szerint ez lehetne hét nap a kihágásnak az előjáró tudomására jutásától számítva. A fenyítés letöltésének is határidőt kell szabnunk. Érdekesnek tartjuk a F. Sz. azon elvét, hogyha egy hónapon belül nem hajtották végre a fegyelmi fenyítést, azután már nem kell fenyítést foganatosítani, csupán csak büntetési jegyzőkönyvbe kerül bevezetésre.

Igazságérzetünk tiltakozik az ellen a megoldás ellen, hogy a kiszabott fenyítés miatt csak a végrehajtás után szabad panaszt tenni. A Vörös Hadsereg fegyelmi utasításának 70. pontja méltányosabb, amikor kimondja, hogy kiszabott fenyítés elleni panasz esetén a fenyítést addig nem kell megkezdeni, míg a panaszt az idősebb előljáró is meg nem vizsgálta, és jóvá nem hagyta. Szeretnénk, ha ez az elv a mi új Sz. Sz.-unkban is megvalósulna. Az elhangzott írásbeli panasz megörökítését célszerűnek tartjuk. Fel kell jegyezni ki tett panaszt, ki ellen, miért és a panasz kivizsgálásának eredményét. A panaszkönyvből a szemlélő előljáró hű képet nyerhet egyes pk-ok esetleges túlkapásairól, s a csapatrészben uralkodó szellemről.

Jutalmazás, mint a legfontosabb nevelési eszköz.

A modern neveléstudomány álláspontja szerint a buzdítás, dicséres, jutalmazás a legkitünőbb eszköze a nevelésnek. A fenyítéstől való félelem kényszer hatású, ideig-óráig tartó, helyette az igazi mód véleményünk szerint a helyes fegyelem fenntartására az, hogy az alárendelt *akarja* meglenni amit az előljáró vele végeztetni akar. A mód pedig, amellyel ezt elérheti, ha megadják mindenkinek, amit kíván. Emberi természetünkben rejlik, hogy legtöbb ember keresi, várja a dicséretet. Egy kiváló külföldi pedagógus írta valahol, hogy a legmélyebb elv az emberi természetben az elismerés utáni sóvárgás. Egy híres amerikai acélgyáros — aki évente több mint egymillió dollárt keresett — életének sikerét az emberekkel való bannitudásának tulajdonította. Az ő tapasztalata is az volt, hogy semmi sem öli meg úgy az emberek becsvágyát, mint a feletteseiktől származó alapnélküli kritizálgatás. „Én soha sem bírálgatok senkit“ — mondotta. „Hiszek abban, hogy az embereknek ösztönzést kell adni a munkára. Így aztán

szereket dicsérni, de gyűlölöm, ha hibát kell találnom. Ha bármi tesszik, szives vagyok az elismerésben és a dicséretben bőkezű. Sok emberrel találkoztam a világ különböző tájain, de nem kerültem olyanul együvé, aki ne dolgozott volna jobban és ne fejtett volna ki nagyobb erőfeszítést a megbecsülés légkörében, mint amilyent a bíráltság terhe alatt.“

Ezeket a kézenfekvő emberi alapigazságokat azért emeltük ki, mert úgy véljük ugyanezen sarkalatos nevelési törvények kiteljesedését találjuk a Vörös Hadsereg Fegyelmi Szabályzatának sokoldalú, gazdag jutalmazási módszereiben. A zártrend előtti szóbeli köszönet-től kezdve, a rendkívüli szabadságok engedélyezésén, írásbeli dicséreten, csapatzászlóval való lefényképezésen, ajándéktárgyakkal, éremkitüntetésekkel való adományozáson keresztül a kiválók táblájába való bevésésig a soronküüli előléptetésig, vagy a gárda csapattesthez történt áthelyezésig dús skáláját találjuk az alárendelt nemesebb tulajdonságainak, az egészséges becsvágnak önkéntes kifejlesztésére. Ismerve a F. Sz. jutalmazási módszereit, nem tévedünk, ha a Vörös Hadsereg hatalmas győzelmének egyik erkölcsi tényezőjeként a hazaszeretet után a jutalmazásokban rejlő mérhetetlen erkölcsi erőt látjuk.

A F. Sz. jutalmazási módszereiből többet át kellene vennünk a Sz. Sz.-ba. Tapasztalatunk szerint a magyar néplélekre, emberi természetére, lelkületére a legjobb hatással van a jutalmazási módszer: szívhez szóló dicséretnek, buzdításnak, egész életre kiható ereje van. Így pl. a katonai szolgálatának emlékére kiállított fényképes oklevelet egész életén keresztül a „tisza-szobában“ legnagyobb büszkeséggel őrzi. Eppen ezért az új Sz. Sz.-unk demokratikus határozványai közé feltétlenül felveendőnek tartjuk az öntudatos fegyelemre nevelés leghatásosabb eszközét, a buzdító, serkentő hatású jutalmazásokat.

*

A Vörös Hadsereg Fegyelmi Szabályzatának összefoglaló ismertetését két fenytésre vonatkozó, minden időben és korban értékálló alapelvvel fejezzük be. Minden parancsnok a fenytések kiszabásánál a következőket sohase tévessze szem elől:

Szigorúság alatt a fenytésben nem a szigorú fenytést kell érteni. A fegyelmet — Dragomirow tábornok szerint — nem szigorú fenytéssel, hanem a fegyelem szigorú ellenőrzésével, állandó és értelmes megkövetelésével tarthatjuk fenn, mely sohase alapuljon az előljáró szeszélyén.

A parancsnok ismerje meg alárendeltjei gondolkodásmódját, a szívélyes, egyszerű és gyengébb bánásmód, az alárendelt szívéhez vezet. Szuvorov mondta: „Az irgalmasság leplezi a szigorúságot, szigorúságnál irgalmasság is szükséges, mert különben a szigor — kegyetlenséggé válik“. Ilyen és ezekhez hasonló alapelvek vezették a Nagy Honvédő Háború győztes hadvezéreit, parancsnokait, a Fegyelmi Szabályzatban lerögzített öntudatos fegyelem, segítette győzelemre vinni a Vörös Hadsereget.

Móra László